

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar mezőgazdaság és a Balkán szerződések.

A magyar politikai élet látóhatárán belül, teljes a felfordulás. Mi lesz? hogyan lesz? mit hoz a jövő? kérdései izgadják az aggódó magyart, mely kérdésekre adott feleletek ma a legkevésbé elégitik ki a magyar mezőgazdaság legközvetlenebb érdekeltjeit a — magyar gazdákat.

Az 1909-ik esztendő letünésével lejárt az 1908. évi felhatalmazási törvény hatálya és végleg megszűnt a lehetősége annak, hogy a magyar kormány alkotmányos jogára való hivatkozással, külkereskedéseket köthessen és azokat csak egy napra szóló érvénnyel is, rendeleti uton életbeléptethesse. A volt kormány alkotmányos érzékét dicséri, hogy a Wienből jövő nógatások dacára e jogával nem élt, mert hiszen a felhatalmazási törvény félre nem magyarázható szavaiból kétségtelen, hogy 1909. december 31-én túl terjedő érvénnyel alkotmányosan amugy sem rendelkezhetett volna. Arra pedig sem Darányi, sem a kormány többi tagjai nem voltak kaphatók, hogy az utolsó pillanatban életbeléptessenek és január elsején túl azután nyílt törvénysértés

árán fentartsanak egy olyan külkereskedelmi szerződést, a melynek megkötésére a magyar mezőgazdaság magasabb politikai szempontokból helynyugodott ugyan, de amelynek életbeléptetését viszont teljes joggal követelte mindaddig elhalasztani, míg a többi Balkán államokkal folytatandó tárgyalások a Balkánszerződések érdekében éppen és jóformán kizárólag a magyar mezőgazdaság által hozandó áldozatok teljes mértékéről áttekinthető tiszta képet nem teremtenek.

Már az 1909. június 6-iki országos gazdasággyűlés ily értelmű állásfoglalásra hívta fel a képviselőházat, azóta pedig az osztrák birodalmi tanács összkontingens megszabása nélkül felhatalmazást adott az osztrák kormánynak nem csupán szerződéses tárgyalások folytatására, hanem a létesítendő megállapodásoknak rendeleti uton való életbeléptetésére is, a helyzet tehát a magyar mezőgazdaság érdekeire azóta csak rosszabbodott.

Aligha szorul ugyanis bizonyításra, hogy az osztrák állattenyésztés Ausztriá husszükségletét belátható időközön belül nem lesz képes fedezni, tehát Ausztria husbevételre szorul. Hogy ezt a szükséges huskontingenst tőlünk, vagy a Balkán

államoktól kapja-e az osztrák piac, az legfeljebb minőségi és közegészségi szempontból tesz különbséget a Lajthán tül, nálunk ellenben nagyon is fontos, zsebünkbe vágó kérdés. Ha már most az osztrák állattenyésztés, amely pedig a Balkán szerződések folytán alig károsodik, igen lekintélyes kárpótláshoz jut, akkor a magyar állattenyésztés s általában a mezőgazdaság nemcsak megérdemli, de joggal követelheti — minden külkereskedelmi szerződésre való tekintet nélkül, — annak a régi és immár törvényben is biztosított kívánságnak haladéktalan teljesítését, hogy egyrészt az állandó tenyészállatvásárlás sűrűsége megalkotassék, másrészt pedig, hogy állattenyésztésünk és állatértékesítésünk fejlesztésére a törvényhozás legalább is ugyanolyan mérvű áldozatokat hozzon, mint amennyit ugyane célra Ausztria szánt.

Erre a támogatásra a magyar állattenyésztésügynek joga és szüksége van, tehát meg kell adni neki, még a Balkán szerződésekre való tekintet nélkül is. Ezekre vonatkozólag pedig, talán felesleges is ismételtetni, — az alkotmányos módon való életbeléptetést tekintve a magyar gazdaközönség *Conditio sine qua non*-nak.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A vásáron.

Írta: Maxim Gorkij

Országos vásár . . . Hosszu sorban, sűrűn egymás mellett szekerek állanak. Ezer hang csap össze a levegőben, amely tikkasztó és poros. Az emberek fecsegnek, alkudoznak, kínálgatnak, ki kiválik az asszonyok élénk, éneklő hangja.

Négy cigány közrefog egy kisoroszt, rábeszélésük fogásaival, amelyekkel elárasztják, úgy látszik, megpuhították már. A lassu észjárású oroszoknak olyan a feje, mintha malomkerék járna benne. Áll tétován, vakarja a fejebubját. Fiatal lovat tart kantárszáron, amelyet ellepnek a darázsok, mint gazdáját a cigányok.

A csoportot nagy tömeg állja körül, amely kíváncsian, figyelemmel várja az üzlet lebonyolítását.

— Ugyan várj hát! . . . mondja a kisorosz.

— Mit kell itt várni! — feleli a cigány. — Minek várjak, mikor a várással semmit el nem érek. Hitemre, lovammal akár a kormányzó

is elmehet Pétervárra. Olyan az én lovam! . . . És ugyan mit ér a tied? A két állat éppen csak annyiban hasonlít egymáshoz, hogy a tiednek is négy lába és egy farka van. És még hozzá micsoda farka? . . . Szénacsomó az, nem lófark.

A cigány dühösen nyúl a ló farkához, megtapogatja, megnézegeti és beszél, egyre beszél. A fajtájából valók megvető hangon mondják.

— Ugyan hagyd el, csak károm les, ha cserélsz.

— Ha károm les, az az én dolgom! Nem vagyok e én ura a lovamnak és a pénzemnek? Nekem ez az ember tetszik és szíveséget akar nekem tenni! . . . Komám, imádkozzál!

A kisorosz leveszi a sapkáját s mindketten ábitattal keresztet vetnek . . .

— Isten adja ránk áldását! — szólal meg a cigány. — Itt a lovam, de tud még, hogy csak a jó szívemnek köszönheted. Itt van és fizess rá öt kemény rubelt . . . Ez az egész! Na, csapj fell!

A kisorosz súlyos keze lecsap a cigány tenyerébe.

— Kettőt adok! — mondja hozzá!
 — Negyedfelet!
 — Nem, kettőt!

— A cigány tenyere nagyot csattan a kisoroszn, úgy, hogy ez felszisszen s nézegeti a tenyerét, ép-e?

— Négy rubelt!

— Kettőt — ismétli a nyakas kisorosz. A cigány kezd bágyadni és igerülten mondja:

— Menj haza az asszonyhoz és mondd meg neki, milyen nagy számár az ura.

— Harmadfelet! . . . — mondja a kisorosz.

— Hát imádkozzál!

Imádkoznak újra és felcsapnak újra.

— No itt a jószág. Neked javadra, nekem káromra. Nem szándékom, jó ember, hogy akár egy garast is kivegyek még a zsebedből, ha már nincs pénzed . . . Adsz-e a harmadfelet?

A kisorosz a fejét rázza és nézegeti a cigány nyomoruságos gebéjét.

— Hármat és fertályt?

— Nem.

— No hát akkor az asszonyod így mondjon nem-et százszor is, ha egy tányér levest kérsz tőle . . . Adj három rubelt és a ló a tied . . . Ugy se jó? No hát akkor adj annyit, amennyit akarsz és én az én jópénzem-

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Rákóczi-ut
 (Uri casino épület)
 Telefon 520.

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek métereseként nálam a legolcsóbb gyári árban szereshetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

A román képviselői kamara és szenátus immár elfogadta a megkötött kereskedelmi szerződést, melynek életbeléptetésére az osztrák kormányt a felhatalmazási törvény 1. §-a feljogosítja, így tehát a szerződés sorsa teljesen a magyar törvényhozás kezében volna. Kétségtelen, hogy az új magyar kormánynak így legelső dolga az, hogy a román szerződés becikkelyezését kérje, melyet a helyzet és az előzmények tisztázása mellett vállalhat ugyan a magyar törvényhozás, de természetesen csak külön törvényhozási aktus útján, amit egyébként valamennyi Balkán-szerződést illetően egyenként megkövetelhetünk.

Ha pedig bekövetkeznék az, hogy holmi abszolutisztikus kísérlet történnék a Balkán-szerződéseknek, elsősorban a román és szerb (!) szerződéseknek parlamentünk megkerülésével, rendeleti úton a közel jövőben való életbeléptetésére, ezen alkotmánytípus kísérletet a magyar gazdaközönség a legnagyobb megvetéssel utasítaná vissza, mint olyat, melyet a magyar mezőgazdaság iránt érdeklődéssel viseltető tisztességes és parlamentáris kormánytól el sem várhatott.

A politikai válság.

Lukács László miután kabinetalkotási kísérletét Tisza István gróf magánvállalkozásnak minősítette s így a Nemzeti Társaságból sem kaphatott vállalkozókat, kénytelen volt szintelen ó-szabadelvű elemekből állítani össze kabinetjét, mely legalább egyelőre csonka kabinet lesz. Talán azért, hogy idővel, ha a Justh-pártnak vele rokonszenvező része kiválik s így ezek révén Lukács a parlamentben csoportot talál, amelyre támaszkodhasson, legyen miből kielégíteni ezeket.

mel és derék jó lovammal szegényebb vagyok.

Kicsérélik a lovakat és a kisorosz elvonul, kantárszáron vezetve nagy pejkancaját, amely merev lábaival egykedvűen kocog utána. Fénytelen szemével szomorúan nézi a néptömeget, amely bíráló pillantásokkal méregeti.

De csakhamar visszajön a kisorosz. Meggyorsította lépteit, úgy hogy a ló alig tudja követni. Megszégyenülten és gyámoltalanul pisóg maga elé.

A cigányok nyugodtan nézik, ahogy jön és valamit megbeszélnek az ő sajtáságos nyelvükön.

— Nem ér az alku, nem ment igazságosan! Nem mondtál igazat, nem — mondja a kisorosz már messziről és rázza a fejét.

— Ugyan mi beszélni valód van még? — Valami csufondáros viccet mond a cigány, a tömeg neveti; a megcsalt kisorosz tehetetlenségében a tömeghez fordul az ügyével.

— Jó emberek . . . adjatok tanácsot. Fogatlan kancát adtak az én jó lovamért, amelynek minden foga megvan!

A tömegnek ép úgy nem kell az ügyetlen, mint a gyöngé ember. A cigány mellé áll.

Justh Gyula Torayáról vissza térvén Budapestre kurockodott pártjában Lukács ellen s kinyitotta az ajtót azok előtt, akik Lukácsot támogatni akarják, de még nem került kenyértörésre a dolog s így csak a jövő héten válik el, hogy lesz-e egyáltalán és milyen méretű kiválás a pártból.

Lukács kabinetje.

Lukács László ugynevezett csonka kabinetje készen van. Még csak a horvát tárcát kell betölteni. Erre vonatkozólag azt halljuk, hogy Lukács konferálni fog Rauch bánnal, aki ma délelőtt Budapestre érkezett. Valószínű, hogy Josipovics megtartja tárcáját a Lukács-kabinetben is, esetleg helyébe Csek Ervin lép. A közoktatási tárcát egyelőre nem töltik be. Ezt is Lukács fogja vezetni. Csáky Albin gróf a főrendiház elnöke lesz, minthogy Dessowffy Aurél gróf, mint az új kormány kinevezésekor mindig szokásban volt, lemond állásáról.

Az új kabinet tehát így fog megalakulni: Elnökség, pénzügy, felség személye körüli és közoktatás: Lukács László.

Belsőügy: Jakabffy Imre.

Kereskedelem és földművelés: Serényi Béla gróf.

Igazságügy: Vavrik Béla.

Honvédelem: Hazay Samu.

Horvát miniszter Josipovics Géza, — esetleg Csek Ervin

Felső személye körüli miniszternek még mindig kombinációban van Szepáry Frigyes gróf, külügyminiszteri osztálytanácsos. Jakabffy pedig esetleg átveszi a kultusztárcát is.

Lukács László Bécsbe utazik, hogy holnap a király elé terjessze a miniszterek kinevezését. Az új kormány kinevezése a hivatalos lap vasárnapi számában fog megjelenni. Ugyanekkor fogja közölni a hivatalos lap a Wekerle-kormány felmentését. Az új kormány tagjai hétfőn teszik le az esküt, kedden vagy szerdán pedig bemutatkoznak a képviselőházban.

— Hát nem volt szemed? — kérdezi a kisorosztól egy fehérhajú öreg.

— Ne állj szóba cigányokkal! oktálja egy másik . . .

A rászédett ember elmondja, hogy beledézett az ló szájába, de a felső fogaira nem ügyelt s most kiszült, hogy azok közül három hiányzik. Bizonyosan magyot ütöttek egyszer a szájára és úgy vesztette el három fogát. Most már mire jó az ilyen ló? Eani nem tud . . . ezt látni a telpuffadt hasáról.

Két három paraszt a tömegből a kisorosz pártjára áll most, heves szóváltás támad, de mindenkinél hangosabban pattog egyre a cigány.

— Jó ember, mit kiabálsz, hát nem értesz te a lóvásárláshoz? Ép olyan szemesnek kell lenned, ha lovat vásárolsz, mint mikor asszonyt választasz . . . Ha ide hallgatsz, elmondok neked egy kis históriát. Volt egyszer három testvér, ketten okosak voltak, a harmadik tökfilkó . . . Az egyik amazok közül én voltam, a harmadik te vagy! . . .

A többi cigány kiabál és kórusban bugylikodik azon, hogy igazat adjon a cimborának, a kisoroszok lustán felelgeteek, a tömeg egyre nagyobb lesz.

A pártok állása.

A szerdai képviselőházi ülésre a pártok értekezleteken fognak előkészülni. Hétfőn és kedden a pártok értekezletet tartanak, amelyeket megelőzőleg az intéző és végrehajtó bizottságok fognak megállapodni az előterjesztendő határozati javaslatok dolgában. Ekkor már a jelenlegi miniszterek nem lesznek hivatalba.

A függetlenségi Justh párt megvárja, mivel jön Lukács. A kooperáló pártok közül az alkotmánypárt az indennitás megszavazása mellett van, míg a Kossuth-párt és a néppárt az ellenkező álláspontra helyezkedett. Az alkotmánypárton különben azt tartják, hogy miután Andrássy és Tisza között megvan a megegyezés, a jövő alakulás csak a hatvanhetesek koncentrációval lehetséges.

A horvát bán.

A »Bud. Tud.« illetékes helyről felbatalmazást kapott annak a kijelentésére, hogy Lukács László báró Rausk horvát bánnal nem a horvát miniszteri állás betöltése fölött tárgyal. Ezt a félhivatalos jelentést politikai körökben úgy értelmezik, hogy Lukács László nem tartja meg a horvát bánt, aki holnap azért utazik Bécsbe, hogy a királynak is bejelentse lemondását.

Rauch Pál, horvát bán, aki tegnap este Krajncsics Milán titkára kíséretében Budapestre érkezett, ma délelőtt látogatást tett Wekerle Sándor miniszterelnöknel és Josipovics Géza horvát miniszternél. A horvát bán a mai nap folyamán fölkereste Lukács László kabinetalkotással megbízott miniszterelnököt is. Ez a látogatás a horvát miniszternek kinevezésével van összefüggésben.

Rauch Pál báró horvát bán holnap délután az 5 órai gyorsvonattal Bécsbe utazik, hogy a horvát kormány újévi üdvözlését tolmácsolja a felségnek és az uralkodóház tagjainak.

Bécsi lapok a magyar helyzetről.

A »Neue Freie Presse« elmondja, bécsi forrásból, a Lukács-kabinet létrejöttének előzményeit. Olyan embertől, akinek módja volt a politikai kulisszák mögé pillantani, úgy értesül, hogy a magyar kormánykörök Lukács kinevezése nagyon meglepte, mert azt hitték okvetlenül, hogy Khuen lesz az, akit a király ki-

— Hát most már mit csináljak, jó emberek? — kérdezte a károsult kétségbeesetten.

— Menj a rendőrséghez! — mondják neki.

— Megállj — fordult most hozzá a cigány. Tönkre akarsz tenni. Tudod mit, adj három rubelt — és én visszaadom a lovadat. Nem akarod? Hát adj kettőt! Nem, hát akkor menj panaszra.

A kisorosznak azonban nincs nagy kedve ehhez, meggondolja a dolgot. Mindentőlől adják neki a tanácsokat, de ő siket és néma marad s valami elhatározást érlel magában. Végre döntött.

— Hát ide hallgas — mondja mélabusan — legyen Jsten maga bírad. Add vissza a lovat és tartsd meg a harmadit rubelt, amit foglalónak kértél . . . Pestis, pokol pusztítson el csak fosszál ki minél előbb!

A cigány meg is teszi és olyam areot vág hozzá, mintha a legnagyobb jótéteményt követte volna el a kisorosz iránt.

— Ezek értik aztán! — mondják a kisoroszok és elszélednek, a cigányok tehetségének teljes elismerésével . . .

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség megleltetésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazar, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

fog nevezni. Khuen volt az, akivel a most távozó kormány emberei megállapodást kötöttek; már előre megígérték neki támogatásukat, megígérték neki különösen azt, hogy támogatni fogják arra az esetre, ha a tárgyalásokat oly célból vezeti, hogy a koalíciós többség és a korona között az ellentéteket megszünteti.

Meg akarták nyerni ennek a megoldásnak Tisza István grófot is, ezért, hogy legyen valaki, aki helyettesítse Andrássy Gyulát, mert Andrássy a katonai követelményeknek tervezett kikapcsolása miatt az ily módon elért kibontakozás után nem vállalhatott volna vezérő szerepet. Tisza eleinte vonakodott elvállalni azt, hogy az átmeneti kabinet után ő alakítsa kormányt, azonban később meggyerték őt ennek a tervnek oly módon, hogy új paktumot kössenek a koronával, amelyből egyfelől ki legyenek kapcsolva a nemzeti követelmények; másrészt a korona azt az engedélyt tette volna, hogy megelégedett volna a választói reformnak egyszerű kibővítés útján való álláspontjához. Az új kabinet azután Tisza István vagy Wekerle elnöklésével jött volna létre és így tette volna meg a kísérletet, hogy a függetlenségi párttal jelenlegi parlamentben, vagy pedig ha másképpen nem megy, az új választásoknál megütközzék.

Lukács tervei más irányban mozognak. Lukács azt ajánlotta a királynak, hogy egyezzen meg a függetlenségi párttal, mert addig, amíg a radikális pártokkal rendbe nem jönnek, az obstrukció veszedelme mindennemű parlamenti munkát okvetlenül tönkre tesz. Lukács azt ajánlotta, hogy mivel a korona engedelmeket nem tehet a függetlenségi pártnak, keressék meg azt a pontot, ahol a korona és a függetlenségi párt nézetei találkoznak. Ez a program pont az általános, titkos és egyenlő választói jog volna.

A koalíciós kormány azt hitte, hogy a két javaslat közül a Khuen féle fog megtetszeni a királynak; különösen támogatta a hiedelmet Lukács kísérletének kudarcra, azután meg Justh audienciájának az eredménye. A Justh-féle audiencia után biztosra vették a koalíciós kormány körében Khuen kinevezését. Lukács erre ismét visszajött Budapestre és újabban tanácskozott a kormány tagjaival. A kormány tagjai tanácskozások után abban a véleményben voltak, hogy ők Lukácsnak elutasító választ adnak, s hogy ennek a következtében Lukácsnak vissza kell adni misszióját. Lukács azonban másképpen fogta fel a megbeszélés eredményét. Ő megelégedett avval az ígérettel, hogy megszavazzák neki a budgetprovizóriumot, noha ez ígéretet Kossuth ahhoz a feltételhez kötötte, hogy Lukács a parlamentet feloszlatja, ami tényleg nem volt szándékában Lukácsnak. Azután Lukács a nyert ígéretek alapján az uralkodónál kieszközölte a miniszterelnökké való kinevezését. Ez volt a legnagyobb meglepetés a koalíciós kormány tagjai számára, akik nem hitték, hogy az újvi konferencia lefolyása után Lukács folytatni fogja akcióját.

A tárgyalásoknak ez a folyama volt az, amely a Lukácsal szemben való nagy bizalmatlanságot felkelte, nemcsak a koalíciós pártoknál, hanem Tisza István grófnál is, aki tudvalevőleg az általános választói jog legnagyobb ellenségeinek egyike.

A »Zeit« budapesti tudósítása szintén kedvezőtlennek ítéli a helyzetet Lukácsra nézve.

A lapok tudósításai egyébként csak referáló jellegűek.

Lukács a harc előtt.

Lukács tervei korántsem sikerülnek úgy, amint azt gondolta. Az indemnitás megadását oly biztosra vette, hogy a felől úgy nyilatkozott, mint már befejezett tényről. És most a Justh-párt ellentállása roppant kellemetlenül hatott rá. A Justh-párt zöme tudvalevőleg ellene van az indemnitás megszavazásának, sőt a többi pártok sincsenek teljesen mellette. Lukács most ez újabb akadály következtében tárgyalni fog a kooperáló pártok elnökeivel, akiket arra fog bírni, hogy az indemnitást a vá-

lasztásokra megkaphassa. Lukács már megkezdte ily irányu tárgyalásait és e miatt nem is utazott Bécsbe. A Lukács-féle kabinetnek különben korántsem lesz oly könnyű helyzete mint az kezdetben látszott. A Kossuth párt például naponként kap a vidéki pártoktól sürgönyöket, melyekben arra szólítják fel a pártot, hogy Lukácsal szemben intranszignens szerepet vállaljon. A Justh párt azon része, mely nem tud beletörődni abba, hogy a párt ne kapjon miniszteri tárcákat, mellette van Lukácsnak s e miatt a pártban súlyos válság is fog bekövetkezni.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

A csütörtöki ünnep miatt tegnap, pénteken délután tartotta Nagyváradi város közigazgatási bizottsága rendes havi ülését.

Glac Antal főispán távollétében Rimler Károly polgármester elnökölt s jelen voltak: Bordó Ferenc főjegyző, Rádl Ödön, Mezey Mihály, dr. Thury László, Szirmai Miksa segéd tanfelügyelő, dr. Berkovits Ferenc, May Sándor, Frankó Endre, dr. Hoványi Géza, Sulyok István, Miskolczy Barba, dr. Kurländer Ede, Hlatky Endre, Kanta Jenő, dr. Mayer László, dr. Várady Zsigmond, Baróthy Pál és dr. Cseresnyés Béla jegyző és előadó.

Örömmel vette tudomásul a közig. bizottság a miniszter leiratát, amelyben közli, hogy Papp Miklós kir. pénzügyigazgatóknak őfelsége a miniszteri tanácsosi címet és jelleget adományozta.

Dr. Cseresnyés Béla előterjesztette a polgármester havi jelentését, amelynek érdekesebb adatai a következők:

A december havi közegészségügyi állapot jobb volt, mint novemberben, mert az őszi hónapokban járványszerűen fellépett hasiagymáz megbetegülések száma lényegesen csökkent és teljes megszűnése január hó folyamán várható. Hasiagymáz megbetegülés 35 volt, 13 halálzással. A többi fertőző bántalmak közül a vörheny emelkedett, előfordult a mult hóban 28 megbetegülés, halálozás nélkül, a roncsoló toroklob 13 esetben, 1 halálzással. A gyermekkorházban 251 bejártó és 75 bent fekvő beteg; a Szent László járványkorházban 30 beteg gyógykezelést.

Született decemberben 91 fiú, 76 nő, összesen 167 gyermek.

Elhalt 77 fiú, 71 nő, összesen 148 egyén; a szaporodás 19. Városrészek szerint elhalt: Újvárosban 22, Olasziban 33, Váralja Velence Csillagvárosban 22, kórházakban 71.

Hét éven aluli gyermek 48 halt el.

A közbiztonsági állapot elég jó volt. Lopás 83, csalás 5, sikkasztás 6, súlyos testisértés 9, könnyű testi sértés 12, zsarolás 1, jogtalan elszállítás 4, hamispénz forgalomba hozatal 2, ingó vagyon rongálás 9, magánlaksértés 3, tiltott szerencsejáték 2 esetben. Nyomozás 107 esetben eredményes és 29 esetben eredménytelen volt.

Letartóztatva volt 186 egyén. Ezek közül elitoloncoltatott 172. Külföldre szóló utlevél 16 adatott ki, ezek közül 4 Amerikába. Decemberben 2 öngyilkosság történt.

A közadók december havi eredménye elég jónak mondható; az 1909. évi eredmény 46,622 kor. 33 fillérrel haladja meg az 1908. évit.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú iparhatóság december hó folyamán 21 iparigazolványt adott ki; ugyanez idő alatt megszűnt 5 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Egy tehámsítási ügyben elidtek egy tejárust és annak a kihordóját a legmagasabb pénzbüntetésre, egyenként 1200 koronára.

*
Rátkay József közs. tanító panaszát tárgyal-

ták. A tanfelügyelő-helyettes ismertette az

ügyet. Rátkay József tanítónak decemberben és januárban nem fizettette ki a városi pénztár a fizetését, hanem levonást akart eszközölni, mert állítólag korábban nagyobb összeget vett fel a pénztárból, mint amennyi járt volna. A tanfelügyelő ezt a törvénnyel ellenkezőnek tartja, mert a fizetést ki kellett volna adni s megindítani a vizsgálatot, hogy többet fizetett-e előbb már a város. Ha valami visszkövetelése van a városnak Rátkay Józsefnek, ezt más úton hajtsa be, de a tanítói fizetést nem lehet visszatartani. Ilyen irányban tett indítványt.

Hlatky Endre és Rádl Ödön helytelenítik az eljárást. A fizetést ki kell azonnal adni s a vizsgálatot az ügyben gyorsan ejtsék meg. Egy tisztviselővel nem lehet így eljárni.

Sulyok István méltatlannak tartja az eljárást egy tanítóval szemben s elfogadja a tanfelügyelőség javaslatát. A korpótlék, amely a vitás kérdés alapja, a személyt illeti s így azt a város nem vonhatja el. Elvárja, hogy a visszatartott fizetés azonnal való kiutalása mellett, az ügyben gyorsan befejezi a polgármester az ügy vizsgálatát s a bizottság elé terjeszti.

A közigazgatási bizottság a tanfelügyelőség javaslatát fogadta el.

Apróbb ügyek letárgyalása után az ülés véget ért.

A Bmke művészeti programja.

A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület művészeti osztálya tegnap tartotta meg alakuló és programkészítő ülését. Az ülés igen érdekes és tartalmas volt.

Mezey Mihály osztályelnök nyitotta meg az ülést, aki röviden vázolta a művészeti osztály hivatásának nagyfontosságát és ismertette a területet, amelyen az egyesület igen szép eredményeket érhet el. A megnyitó után előterjesztette az elnökség által javaslatba hozott programot. E szerint javasolja, hogy az osztály rendezzen kép- és szoborkiállításokat, matinékat, felolvasásokat, hangversenyeket.

Várady Zsigmond kitejti, hogy az egyesületek azért nem tudnak kielégítő eredményt járó munkákat produkálni, mert nagyon sok fele ágazik szét erejük. Szerinte a művészeti osztálynak tökéletesen elegendő program lesz, ha csak két irányban dolgozik. Ez a két irány a zene és a képzőművészeti kultúra terén való működése.

Ha a Bmke minden időkre szóló munkát akar elérni úgy első feladatának tartsa a zeneoktatás felkarolását oly formán, hogy indítsa nagyszabású mozgalmat a városi zeneiskola megvalósítása végett. Javasolja, miszerint fogadja el a bizottság a következő határozati javaslatot.

A művészeti osztály felterjeszti az igazgatósághoz, hogy ez osztály programja keretében a városi zeneiskola mielőbbi és nyugat-európai színvonalom álló megvalósítása végett a legserényebben a cselekvés terére lép. E célból küldöttséget javasol menesztetni a polgármesterhez és Nagyváradi város törvényhatóságának vezérférfiaihoz, akik előtt ismertessék az intézmény létesítésének alap terveit és kériék fel őket, hogy határozzák el, miszerint ez intézmény szakszerű és művészi színvonalon álló létesítése végett megfelelő és jeles szakemberekről fog gondoskodni.

A küldöttségbe a Bmke vezetősége által a művészeti osztály tagjai mellé a város zenei kulturájának minden hivatott tagja is bevonandó.

A képzőművészetekre vonatkozólag pedig a következő határozati javaslatot terjeszti elő. Indítványozza a művészeti osztály, hogy a

képzőművészetek népszerűsítése érdekében a jövő tanévben az egyesület megfelelő szakorok megnyerése és fizetéses alkalmazása mellett az egész tanévre kiterjedő tanfolyamot tartson, melyen a képzőművészet történetét, mai társadalmi kihatását tudományos és vetített képekkel előadassa.

E tanfolyamok ingyenesek s megfelelő szakorok által tartassanak. Előre meghirdetendőknek kellene lenniök a vidék bevonásával. És tekintettel a tanterem befogadó képességének korlátoltságára, szabályszerű előzetes meghirdetéssel és szükség esetén párhuzamos tanfolyamok létesítését is mondja ki az igazgatóság.

Dr. Krüger Aladár tekintettel arra, hogy a programot a messze jövőre kihatólag kell elkészíteni javasolja, hogy az elnök által ajánlott pontokat is fogadják el oly formán, hogy első sorban a zene iskola megvalósítását tartják szükségesnek.

Kiss Endre a zenekulturát a vidékre is ki akarja terjeszteni. Javasolja a népdalárdák megvalósítását.

A bizottság a javaslatokat egyhangulag elfogadta.

Mesey Mihály végül javasolta az osztály alelnöki tisztségére dr. Várady Zsigmondnak a megválasztását.

A bizottság Várady Zsigmondot nagy lelkesedéssel egyhangulag alelnökül választotta meg.

Az ülés 7 óra után ért véget.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **A főispán lemondása.** Glac Antal főispán Budapestre utazott. A főispán ulját lemondásával hozzák összefüggésbe. A lemondásról terjesztett hírek jelenleg még nem időszerűek. Minden attól függ, hogy a Lukács-féle kabinet hogy fog megalakulni. Annyi tény, hogy a főispán lemondása készen van s a benyújtásra vár, ami ha a jelenlegi kormány kombinációk valószínűnek meg, meg fog történni.

* **Közegészségügyi-bizottság ülése.** Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága tegnap tartott ülésén dr. Dóri Ferenc elnököt, első sorban a tifusz betegség állásáról tett jelentést dr. Mayer László tb. főorvos, amelyről öröndetesen értesült a bizottság, hogy a járvány csökken s rövid időn belül teljesen meg is szűnik. Ezután a köztisztviselési szabályrendelet-tervezetet tárgyalták, amelyet Komlóssy József tanácsos készített. Kőszeghy József főmérnök indítványozta, hogy az előterjesztett szabályzattal szemben az ő általa készített elaborátumot vegyék tárgyalás alá. Kazay Kálmán figyelmébe ajánlja a bizottságnak, hogy ő is dolgozott ki egy tervezetet, amely szerint a kérdés legelőnyösebben és legolcsóbban volna megoldható. Balló fővárosi szakértő előterjesztését is meg kellene ősmerni. Indítványozza,

hogy az összes tervezeteket nyomassák ki és tanulmányozzák, Hosszas vita után elhatározták, hogy úgy a Kazay, mint a főmérnök tervezetét kinyomatják. A Komlóssy tervezete már ki van nyomtatva. Az ülés másik fontos tárgya volt a főorvos előterjesztése a járánykórház újjászervezése és egy járványkórházi orvosi állás szervezése iránt. A bizottság tagjai felvetették, hogy a szakbizottság már 6 hónappal ezelőtt egyhangulag a mellett nyilatkozott s memorandumot dolgozott ki, hogy 3 tisztiorvosi állás szerveztessék s most még is csak egy orvosi állást kíván a főorvos. Ezt nem találják olyan megoldásnak, melylyel a közegészségügyi szolgálat javulna. Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy a városi tanács ellenzi a 3 orvosi állás szervezését s így az egész dologból semmi sem lesz, míg ha egy orvosi állást szerveznek, ez mégis haladás lesz. A szakbizottság tagjainak többsége dr. Mayer László tb. főorvos javaslatát fogadta el. Dr. Dóri Ferenc kijelentette, hogy a kisebbség indítványát a határozat dacára fenntartja.

* **A városi napidíjasok kérvénye.** A Nagyvárad városánál alkalmazott napidíjasok helyzete nem valami rózsás. Amíg a megélhetés mérhetetlenül megdrágult, a legszükségesebb élelmiszerek ára megkétszereződött, addig a város napidíjasai ma is napi 2 kor. 40 fillérből kénytelenek nyomorogni. Pedig Nagyvárad városánál a napidíjasok nagyobb része iktató, kiadó s más kezelési munkákat végez. Tegnap kérvényt adtak be a város törvényhatóságához, amelyben 50 százalék drágasági pótlékot kérnek. Mikor a fizetés rendezés volt, a város nagyon mostohán bánt a napidíjasával. Most talán méltányosabb elbánásban részesíti őket. Ezt meg is érdemelnék.

* **Elhamarkodott vasutépítés.** Amíg a fürdővasutak ügye az előzetes és sablonos eljárások tengerében csak alig-alig halad egy lépést előre, addig Biharmegyében most felépítettek egy iparvasutat anélkül, hogy arra még miniszterileg jóváhagyott építési engedély is lett volna. A vasut a Bihari Erdőipar és mészetű részvénytársaság szpinusi iparvasutja. A vasut közigazgatási bejárásánál ugyanis egyidejűleg toganatosították a műtanrendőri bejárást is és mire a kereskedelmi miniszterhez került fel az ügy, az iparvasut már javában állott az üzem szolgálatában. A miniszter e szabálytalanságok miatt a társaságot 200 korona pénzbüntetésre ítélte. A szabálytalan eljárás pedig a közigazgatási bizottság hibájából eredt s elég lett volna arra, hogy ennek alapján a miniszter az eljárást megsemmisítse. A miniszter azonban ezuttal elállott e szigorú határozat meghozatalától, azonban felhívta a bizottságot, hogy a jövőben az ilyenektől tartózkodják. Egyidejűleg felhívta a bizottságot arra is, miszerint vizsgálja meg vajon az iparvasutnál alkalmazott fa és más anyagok magyar készítmények-e. A vasut művezetője magyar állam polgár-e? Ezenkívül szigorú szabályokat szab a miniszter a vasut fenntartására nézve is és felhívja a közigazgatási bizottságot, hogy azok szigorú megtartását ellenőrizze.

* **Iskolakerülők szigorubb büntetése.** Nagyvárad községi állami iskolák felügyelő igazgatója és az elemi iskolák gondnokságától a rendőrkapitányi hivatalhoz érkezett jelentésekből azt tűnik ki, hogy a tanköteles gyermekek igazolatlan mulasztása folytonosan szaporodik s így a rendőrkapitányi hivatalnak mindig nagyobb és nagyobb számmal kell a

szülőket és tanköteles gyermekek gondviselőit bírsággal sújtani. A rendőrkapitányi hivatal figyelmzetteti a közönséget, hogy gyermekeiket, illetve a gondviselésük alatt álló tanköteleseket az iskolába járásra szorítsák és mulasztás esetén azt az osztályvezető tanítónál annál is inkább igazolják, mert a rendőrkapitányi hivatal a bejelentések után történt utólagos igazolásokat nem fogja figyelembe venni, hanem a mulasztó tanuló gondviselőit, illetve szüleit ismételt mulasztás esetén fokozatosan emelkedő pénzbírsággal fogja sújtani.

* **Lakás- és élelmezési bizottság ülése.** A lakás- és élelmezési bizottság ülést ma délután 3 órára tűzte ki Gerő Armin rendőrkapitány s ezuton is kéri a bizottság tagjait, hogy tekintettel a tárgyalandó ügyek nagy fontosságára, minél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek. Mai ülés tárgysorozata: A vásárvám és helypénzszedéssről alkotott szabályrendelet tervezetének folytatólagos tárgyalása. Piaci szabályrendelet tervezet, esetleg a hatósági kenyérgyár felállítása tárgyában tervezett elkészítésére küldött albizottság beérkezett jelentése. Indítványok.

* **Samassa bibornok a szabadkőművesség ellen.** Samassa József biboros érsek, az újév alkalmából egyházmegyéje papságához körlevelet intézett, melyben rámutat a szabadkőművességnek az egyház ellen intézett rendszeres támadásaira Samassa a többi között ezeket monda:

— Amde korunk eseményeinek mélyebbre látó s gondosabb figyelője nem téved abban, ha az egyház minden zaklatását oly természetűnek itéli, amely cselszövással és álbölcsélettel, rágalommal és gunyos ocsárlással egyszersmind a közhatalom és minden törvényes jogrend vesztére is törekedik. Ugyanazon gonosz szellem indította és szervezte a harcot minden vonalon: az emberi nem ősi ellensége. És e gonosz szellem a szabadkőművesség rejtett műhelyeiben fonta meg titkon azokat az első szálakat, amelyekből aztán, szinte az egész világot átfogó hálóját megszötte. Ezt igazolják a páholyoknak ma már közismert határozati, melyek mindent felölelnek, ami szemünk előtt végbe megy.

Az emberiségnek e megrontó szelleme, titkon s óvatosan munkálva mindenütt, némely híve által előbb a fejedelmeket hálózta be. Majd mások révén a tudományt hamisította s a főiskolák, egyetemek hallgatóinak lelki világát mértelyezte meg. Ismét mások feladatául a köznépet megtévesztésének szerepét juttatta, akik nem is késtek a guny, rágalom és álnokság minden fegyverét használni, hogy az egyház tanait támadva, szertartásait nevétségessé téve, történetét eltorzítva, érdemeit részint elferdítve, kioltásák a hitet a hívek szívéből. Másokat ismét az állami kormányzat nyugalmas menetének megakasztására, sőt felforgatására, hivatalos minőségükben használt fel. Amíg végre, világszerte szétszórván így a szellemi forradalom úszkét, kezében érzi már azt a hatalmat, melylyel némely országokban az egyháztól megvonja a jogrend védelmét, másokban pedig üldözést támaszt ellene.

E támadásokkal szemben felhívja papjait és híveit a védekezésre.

* **A kongregáció-sorsjegyek huzása.** A budapesti Kongregáció otthon sorsjegyeinek 1909 dec. 22 re tervezett huzása a nmélt. pénzügyminiszter ur 8347—1909 sz. engedélyével 1910 évi június hó 13-ra lett elhalasztva, mely apon a sorsolás föltétlenül megtörténik. Sors-

jegyek kaphatók: VIII. Mária utca 25, VIII. Horánszky u. 22. sz. alatt és a dohánytözs-dékkén.

* **A Kertváros terve.** A szépművészeti és közeledési szakbizottság tegnap délután népes ülést tartott *Komlóssy* József elnöke alatt. Fontos tárgy volt az Epres-kert mellett Rimanóczy Kálmán által tervezett Kertvárosrészt létesítésének kérdése. Ezen a területen 109 lakóház épülne. A bizottság örömmel fogadta a tervet s azt pártolólággal terjeszti a tanács és közgyűlés elé. Kikötendőnek tartja azonban a bizottság, hogy Rimanóczy ingyen helyet adjon az iskola és vámház részére, továbbá rendőrszobát bocsásson ingyen a rendőr különítmény rendelkezésére; garanciát nyújtson a terület beépítéséig a vízvezeték, csatornázás, világítás megépítésének törlesztésére. — Ezután az új utca elnevezésekre beadott indítványokat tárgyalták s azoknak a napirendről való levételét javasolják. — A Nilgusz-féle szőlőterületen tervbe vett parcellázás kérdését szintén levették addig a napirendről, amíg a mérnöki hivatal a hegy ezen részére nézve elkészíti az általános rendezés tervét s ezzel a kérdés szánva lesz.

* **Betegség elől a halálba.** Már hónapok óta szenvedett súlyos betegségben *Nyerli Sándor* hivatalosolga s betegsége miatt már már kénytelen volt állását is elhagyni. Az utóbbi időben oly annyira erőt vett rajta a betegség, hogy nem mehetett a hivatalba, hanem kénytelen volt hetekig az ágyban fekdni. Feleségével a Templom tér 13. sz. alatt lakott, hol tegnap öngyilkossági szándékából felakasztotta magát. Már többször tett kísérletet, hogy megváltson az élettől, azonban felesége mindig megakadályozta. Most ismét még időben észrevette az asszony férjének tettét s levágva a kötelet, orvosért sietett. Csakhamar megérkezett *Barna Ármán* tisztiorvos, ki eszméletre akarta hozni az életuntat s miután ez nem sikerült, beszállították a Biharmegyei kórházba, hol élet halál közt fekszik. Orvosi vélemény szerint alig marad életben *Nyerli Sándor*, mert eltekintve az öngyilkossági kísérlet okozta sérüléstől, idült gyomorrákban szenved.

* **Megfagyott gazda.** Felsőábrány községből jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap hajnalban közel a falu határában az országút mellett megfagyva találták *Gábor János* felsőábrányi gazdát, ki aznap éjszaka a szomszéd községbe indult. A megfagyott gazda igen nagy családot hagyott hátra.

* **Elfogott betörők.** Özv. *Mertz Nándorné* Nagysötétág dűlőben levő szőlőjében tegnap délután *Nagy Sándor* szentpéterszegi csavargó, a vele közös háztartásban élő *Lukács Mária* társaságába a pajta padlására behatolt s onnan a konyhába leereszkedve, a lakószoba berendezését akarták megdézsmálni, amikor a pajtában lakó *Fürj Margit* öt tetten érte. *Fürj Margit* a kellemetlen látogatókat észrevéve, segítségért kiáltott, szokat testvére *Fürj József* és *Szánkó Ferenc* hegyőr segítségével elfogta, akik aztán a hegybírói hivatalhoz előállították. A hegybíró a betörőket átkísértette a rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol mindkettőjüket letartóztatták s ellenük a bűnvádi eljárást folyamatba tették.

* **Hatósági husszék.** Tegnap délelőtt a hatósági husszékben 155 kilogramm marhahúst mértek ki a közönség nagy érdeklődése mellett.

* **Találtak** egy postatakarékpénztári betétkönyvet, egy kis csomag cint és egy brillians félfülbevalót. Igazoltt tulajdonosai átvehetik a rendőrkapitányi hivatal I. em. 7. számú szobájában.

* A) Ösmered Stern-t? B) Hogyne a Bémer-téren a villamos megállónál van a villamosfelszerelési üzlete.

IRODALOM.

Baylon szent Paszkál. Irta Porentruy, fordította Reviczky Aladár. 138 oldal. Ára 80 fillér, kötve 1:20 korona. Kapható a lazaristáknál Budapest, IX., Gát-u. 6. Baylon szent Paszkál ferencrendi testvér volt, ki az Oltáriszentség titkába oly mélyen behatolt, azt annyira szerette, hogy a sok szent közt is ő alakította ki mintegy legtökéletesebben az eucharisztikus életet. Ezért tette meg őt XIII. Leó pápa az összes oltáregyesületek patrónusává. Ezért kellemes ugy a gyakran áldozóknak, mint az oltáregyesületek tagjainak a Szentnek életét megismerni, hogy azt utánozva önmagukban is ugy átéljék a szentségi Ur Jézus életét, mint szent Paszkál. Ez életrajz 22 fejezetből áll, nemes egyszerű, de költői stílusban átültetve magyar nyelvünkre. Minden sora az Oltáriszentség illatát árasztja s midőn olvassuk, az Oltáriszentségnek mindenekét átalakító, ujáteremtő légkörében érezzük magunkat. Fordító azt kívánja, hogy e szent életének ismerete váltsa ki a szent áldozást. Vajha elérné célját!

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Sasfiók. (Gózon Gyulával.)
Vasárnap d. u.: Színházi képtelenségek.
Este: Szerencse bolondja.

Bartkó Etel bemutatkozása. A királyné szerepében, a Tilos a csókban mutatkozott be tegnap Bartkó Etel. A bemutatkozás szép sikerrel járt. Bartkó Etel kedves színpadi megjelenésű, ambiciózus művésznő. Hangja elég kellemes, operettben egészen jól beválik. Arcjátéka kifejező. Elegáns öltözékei is feltűntek. Csak mozdulataiba kellene több fesetelenség, amivel játékát közvetlenebbé, kifejezőbbé tenné.

Sasfiók Ma Rostand hatalmas sikerű drámája a Sasfiók kerül újból színre, Gózon Gyulával a címszerepben. A közönség ez alkalommal és — mint a szenzációs színmű minden eddigi előadása alkalmával zsutolóság fogja megtölteni a színházat.

* **Színházi képtelenségek.** Vasárnap délután a »Színházi képtelenségek«, az a szellemes bohózat megy a színházban. A közönség az előadás iránt már is élénk érdeklődést tanusít.

Szerencse bolondja. Vasárnap este szenzációs premierje lesz a Szigligeti színháznak. Berté világhírű operettje a Glücksnarr (magyarul Szerencse bolondja) kerül színre először, megelőzve Magyarország összes színpadait. Ennek az operettnek Bécsben szinte példátlanul zajos sikere volt és egészen bizonyos, hogy nálunk is a szezon egyik legnagyobb slágérévé válik. Az operett szövege bájos és rendkívül mulattató, zenéje pedig egytől-egyig pompásan hangzó, fülbe-mászó melódiajú zeneszámokból van összeállítva, amelyek külföldön már óriási népszerűségre tettek szert. Előrelátható, hogy nálunk is zajos sikere lesz a premiernek és a gyönyörű dalok hamarosan népszerűvé válnak a színházban kívül is. Különösen nagy népszerűségre számíthat a második felvonás gyönyörű Bu-bu dala. Az operett főszerepét Gózon Gyula játszza, részt vesznek még benne Hajnal György, Zsigmondi Anna és a teljes operett-személyzet. A darabot fé-

nyes kiállításban hozza színre a Szigligeti színház, az első felvonás tündérországban játszik, amelynek díszletei igazán pazarok, fényesek lesznek.

TÁVIRATOK.

A görög királyi palota égése.

Athén, jan. 7. A tűzoltóság, támogatva a csapatoktól, azon fáradozik, hogy a tüzet a középső épület felső emeletére korlátozza. Remélik, hogy sikerülni fog a király lakosztályát megmenteni. A paleroni kikötőben horgonyzó külföldi hajók legénysége is segít. Azt hiszik, hogy a tűz a házi kápolnában keletkezett rövidzárlat következtében. Nagy embertömeg veszi körül a királyi palotát.

Cookot kigolyózták.

Koppenhága, jan. 7. Az a klub, melyet dr. Cook tanár alapított, ma kigolyózta a világszédelgőt. A kigolyózás nem kellett feltűnést sehol sem.

Öngyilkos kapitány.

Losonc, január 7. Brileszki István huszárkapitány szolgálati revolverével főbe lökte magát és azonnal meghalt. A kapitány cselekedetének okát fátyol fedi.

Garázda főszolgabíró.

Marosvásárhely, jan. 7. Körösi Albert főszolgabíró ma ittás állapotban egy vendéglőbe tért be és ott vadászegyverével amit össze tudott törni, összetört. A főszolgabíró megfélemezésére csendőrkért küldtek. A főszolgabíró a csendőrköt is puskatussal fogadta. A garázda főszolgabírót csak nagynehézen tudták megfélemezni.

MULATSÁG.

A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők táncestélye. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata 1910. évi január hó 15. én, a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben zártkörű táncestélyt rendez. Bérleti-díj: Személyi jegy 2 K. Családijegy 5 K. Karzat 1 K. Kezdeté este 8 és fél órakor.

Z E N E.

A zenepártolók hangversenye. A müncheni orkester felejthetetlen estéje után a zenepártolók társasága ismét eseményszerű nagy művészi gyönyörűséggel szolgál a közönségnek. A január 16. iki hangversenyen Culp Julia a világhírű énekesnő s az Európaszerte ünnepeelt orosz trió lép a Vigadó dobogóján a nagyváradi publikum elé. Culp Julia, akinek csudálatos énekművészetéről áradozva nyilatkozik a kritika budapesti egyetlen hangversenyéről jön Nagyváradra. A nagy művésznőt Dienzl Oszkár fogja kísélni zongorán. Az orosz triónak egy hegedű, egy zongora és egy gordonka művész a tagjai. A koncertre Vidor Manónál lehet jegyeket előre váltani.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, január 7.

— Délután 4 órákor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.90
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órákor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasúti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasúti részv.	697.60
Közuti vasút	552.—
Városi villamos vasút	269.—

Hivatalos árfolyamok

A Budapesti áru- és értékdőzsde 1909. jan. 7.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.35
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02

NYILTÉR.

Kérdezzük meg a háziorvost!

KRONDORFI szeszőlő, borász
SAVANYÚVIZ legjobb minőségű
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYSZER

tüdő, légző-szervok, gyomor, köhögés, rekedtségnél
 orvosilag ajánlva.

Meghívó.

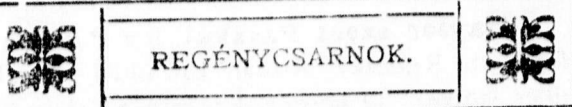
A »Közgazdasági Bank Részvénytársaság« folyó hó 16-án délelőtt rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tisztelt részvényesek ezennel meghívottnak.

TÁRGY:

1. A lemondott igazgatók lemondásának elfogadása és részükre a felmentvény megadása.
2. Két igazgatói állás választás útján való betöltése.

AZ IGAZGATÓSÁG.

A tisztelt részvényesek felkérésnek részvényeiket az összes szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző harmadik nap déli 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, nehogy szavazati és határozati joguktól elcsúsznak.

A réthegeyi választás.

Irta: Barabás Szaniszló.

(Folytatás.) 38

»En meg nem foghatom, honnan van a légvonal, holott minden ajtó és ablak zárva van« panaszkodék Nedvesi.

»Ha nem csalódom úgy megtaláltam annak félszék« felelé a főkortes. »Nézzon csak fel, épen a feje felett tátong egy nagy lyuk, melyen át a csillagok is szemlélhetők. Onnan jó bizonyosan légvonal.«

A háziasszony e pillanatban nyitott a terembe és szinte hallá a főkortes megjegyzését.

»Uraim, ama lyukat a báró egészségi szempontból vágatta ki ott a mennyezetben, hogy mindig friss levegő legyen a szobában. Az angol kalapokon is vannak ilyen szelelő lyukak, melyek a fej kigőzölését igen előmozdítják, és így az egészségre jótékony befolyást gyakorolnak. A báró nem ellensége az eszélyes ujtásoknak,« mentegetőzék a nő.

»Igen de itt beesik az eső« veté ellen Nedvesi. »És azután mire valók volnának az ablakok, nem egyébre, mintsem, hogy az ember szellőztesse lakását? ...«

Az asszony nem tartá érdemesnek ezen ellenvetésre válaszolni, hanem felszólítá vendégeit, hogy őt a báró fürdőszobájába kövessék, miután utóbbi mielőbb megismerkedni óhajt velök.

Ezen felhívás következtében Nedvesi és a főkortes felkeltek a török szerkezetű, de a régiség miatt többé föl nem ismerhető szinezetű divánról s a nő nyomdokaiban, ki egy éggő faggyu gyertyával volt fölfegyverezve, több szobán keresztül a fürdő terembe jutottak, mely a szó teljes értelmében üres volt s csupán a közepén állott egy négyszögletű szekrény egyszerű gyalulatlan fehér deszkából készítve; jobb és bal oldalán háromlábú padokon két olaj mecses égett, melynek gyenge lángja fölött egy-egy bádög serpenyő volt vaslábakon felállítva.

Midőn a terembe léptek, a vezetőnő feljök fordulva, miközben a szekrényre mutatott, mondá:

»Itt van a báró.«

Nedvesi és a főkortes csodálkozva néztek a butorozatlan szobában körül, de a bemutatott egyéniség sehol sem volt látható.

Álmélkodásukból egy hang rázta fel a két jövevényt, mely a szekrényből látszólag esedni.

»Isten hozta az urakat« mondá amaz.

E rejtélyes üdvözlés hallatára meglepetve tekintettek a szekrény felé s íme annak tetőjéből egy leborotvált gömbölyű fej pislogott ki; az alább következő tesztések azonban nem valának láthaók, miután azokat a szekrény falai eltölték a kíváncsi szemek előtt.

És ezen fej a báró volt, kinek arcán mogoró nagyságu izzadság cseppek mutatkoztak. Szája előtt egy vízzel telt pohár állott, melyből olykor gummi cső segítségével egy-egy kortyot ivott.

Nedvesi és a főkortes mint idegen utazók mutaták be magukat kinyilatkoztatván, hogy csupán Véka asszonyság meghívása következtében teszik vala látogatásukat, miután még az éjjel tovább szándékoztak utazni.

(Folyt. köv.)

Dr. V. S. K. S. G. Y. L. A.

Hogy mily szenzációs, olcsó árak
vannak ezidén

Leitner Márton

országos hírű

női divatházában,
Nagyvárad, Zöldfa-u. 5.

(Saját ház)

meggyőződhetik, ha elfárad
oda s azt megtekinti.

Árak, minőségek és választék

versenyen kívül

Szigoruan szabott árak

Kreton eddig 30 kr,	karácsonyi ára 19 kr.
Mosó delain eddig 35 kr,	„ ára 21 kr.
Francia delain eddig 80 kr,	„ ára 50 kr.
Ruha vászon eddig 65 kr.	„ ára 37 kr.
Moire-selyem eddig 170 kr,	„ ára 85 kr.
Mosó barchet eddig 30 kr,	„ ára 19 kr.
Flanel parkett eddig 40 kr,	„ ára 27 kr.

Minden egyszín divat ruhakelme

120 cm. széles eddig 90 kr,	karácsonyi ára 35 kr.
Kamgarn eddig 120 kr,	„ ára 75 kr.
Ferde csiku szövet eddig 180 kr,	„ ára 95 kr.

Angol divat-kelmék ugy
téli, mint tavaszi elsőrangú
minőségek 80, 90 kr és 1 forint.

Selyem, szövet és barchet-maradékok oly
feltűnő olcsón, mint eddig még soha!
Nagyváradon ily szenzációs olcsó

alkalmi

vásár még nem
volt:

Szövet és selyem maradékok
feltűnő olcsó árban. Karácsonyi
ajándékokra alkalmas cikkek
potom áron. Fej és zsebken-
dők, sálak, boák és férfi fehér-
nemüekben, vászon és asztal-
nemüekben.

Szönyegek

ágyterítők, függönyök és ösz-
szos szoba berendezési cikkek
nagy választékban és legolcsóbban.

Meghívó.

A „Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság“ VII. évi rendes közgyűlését

f. évi január hó 16-án délelőtt 11 órakor saját üzleti helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóságnak az 1909. évi zárószámadások és a mérleg feletti jelentésére vonatkozó határozat hozatal, nemkülönben a tiszta jövedelem felosztása és az osztalék megállapítása feletti intézkedés.

2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelőbizottság részére.
3. Az igazgatóságnak 3 évre való megválasztása.
4. Egy felügyelő bizottsági tagnak 2 évre való megválasztása.
5. 16 igazgatósági tanácsos választása,
6. Az igazgatóságnak a részvénytőke felemelésére vonatkozó indítványa feletti határozat hozatal és ennek kapcsán az alapszabályok 3., 40., 46., 50., 59. és 64. §§-ainak módosítása.
7. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1910. január 6-án. **Az igazgatóság.**

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik részvényeit a közgyűlést megelőző nap délig, ünnep vagy vasárnap esetén az ezt megelőző napon déli 12 óráig a társaság pénztárába vagy más, a társaság igazgatósága által a hirdetőben megjelölt pénztáratnál letenni, hol az öt illető szavazat számát előtűntető és belépő jegyül is szolgáló tértívénnyel láttatik el, ugyanez áll a meghatalmazottakra.

A Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság 1909. évi Zárószámadása.

TARTOZIK

Mérleg-számla.

KÖVETEL

Vagyron	korona	fill	korona	fill	Teher	korona	fill	korona	fill
Pénztárkészlet:			46649	46	Részvénytőke:				
Váltók:			3065026	35	1334 drb régi kibocsátású részvény	400200	—		
Jelzálogkölsönök:					1909. egész évi szelv.				
kamatozó kölcsönök	130126	40			666 drb új kibocsátású részvény	199800	—	600000	—
törlesztéses (záloglevél) kölcsönök	428917	42	559043	82	1909. fél évi szelv.				
Előlegek értékpapírokra:				19666	—				
Adósok folyószámlán fedezet mellett:				418913	27	Alapok:			
Értékpapírok:					rendes tartalékalap	25000	—		
61500 kor. n. é. 4 ⁰ / ₁₀ -os kor. jár. á 92.40	56826				ez idei hozzájárulással 40.000 kor.				
50000 k. n. é. 4 ¹ / ₂ -os Pesti Hazai					tisztviselői nyugdíjalap	167	40	25167	40
Első Takp. kötv. á 98.50	49250				Betétek:				
25000 k. n. é. 4 ¹ / ₂ 0-os Hazai					könyvecskére	1751541	03		
Bank kötv. á 98.50	24625				folyószámlán	254256	13	2005797	16
10000 k. n. é. Magy. Tak. Közp.					Hitelezők:				
Jelzálogbankja részv. á 214.—	10700				Visszleszámítás:				
5 db Magy. Pénzint. Központi					Átruházott jelzálogkölsönök a Magy.				
Hitelbankja á 1000.—	5000				Takp. Közp. Jelzálogbankjára			156818	13
25 db Bpest Erzsébetv. Takp. á 212.—	5300				Fel nem vett osztalék:			448	—
25 db Bpesti Takp. és Orsz. Zk. á 430.—	10750				Átmeneti tételek egyenlege:			18380	—
2100 k. n. é. Pesti Hazai nyer. kötv. á 108.—	2268				Nyeresség-áthozat 1908. évről:	334	14		
2000 k. n. é. 4 ⁰ / ₁₀ -os Magy. Jelz. Hitb. sorsj. á 120.—	2400				Ez évi tiszta nyereség:	60079	12	60413	26
1 db Pénzintézet Tisztv. nyugdíj-részjegy á 200.—	200								
Függőkamatok és szelvények	1149	16	168468	16					
Felszerelések leírások után:			9500	—					
			4287267	06				4287267	06

TARTOZIK

Nyeresség- és Veszteség-számla.

KÖVETEL

Veszteség:	korona	fill	korona	fill	Nyeresség:	korona	fill	korona	fill
Üzleti költségek:					Nyerességáthozat 1908. évről:			334	14
házbér, fűtés, világítás, bélyegek, napi-					Kamatjövedelmek:				
biztosi díjak stb.			10012	48	váltó, jelzálog, előleg, folyószámla és				
Tiszti fizetések és ügyészi díj:			16169	92	értékpapír után			200142	45
Kamatok:					Jutalékok és egyéb jövedelmek:			18248	01
betét, visszleszámítás, átruházott jelz.					Leirt követelésekből befolyt:			210	—
kölsönök és részvények után			111137	24					
Adók és illetékek:			13690	07					
Leírások:			7511	63					
Nyereményáthozat 1908. évről	334	14							
Ez idei tiszta nyereség	60079	12	60413	26					
			218934	60				218934	60

Grósz Ignác,
főkönyveztető.

Nagyvárad, 1909. december 31.

Mens Mór,
pénztárnok.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Sulyok István,
elnök.

Boros Jenő,
Füredi László,
Leitner Márton,

Vasady Lajos,

Dr. Munk Béla,
Perlesz József,
Schönfeld Lajos,

Balog Vilmos,
vezérigazgató.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Moskovits Miksa,
elnök.

Grósz Géza,
Kesztyűs János,
Dr. Löwy Mór,

Schönberg Ármin,
Spitzer Béla,
Varga Pál.

LÖRINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Grammophon javítások

mérsékelt árért szakszerűen és felelet mellett. Le-
mezek mindkét oldalon bejátszva 2 koronától feljebb.
Folyton raktáron új felvételek

Eredeti belga fegyverek, töltények, vadász-táskák
nagy választéka.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és ká-
véháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a
vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy
a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit,
söracsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan
átalakítottam azokat a mai kor igényei sze-
rint berendeztem, a szobaárákat pedig le-
szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyá-
ron át szép kerthelyiség áll a közönség ren-
delkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt
kőbányai sör és sajáttermésű boraimat
mérsékelt áron biztosítom vendégeim részé-
rére.

Naponta friss és izletes villásreggeli
ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak,
mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a söracsarnokot
és éttermet személyesen vezetem s vendé-
geim pontos és előzékeny kiszolgálásáról
mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek és Frisch

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz
felszerelési alkatrészeket. **Olcsó főny**
társulat kizárólagos képviselője. Elvált-
talunk karban tartásokat légszesz vil-
lany házi csengőket és telefonokat.
Költségvetésekkel díjmentesen szolgál-
unk. Telefon hívásokra személyesen
megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

BENEDEK ÉS FRISCH.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban,

— Teljesen új áru! —

Van szerencsém értesíteni, hogy a

Teleki-utca 10. szám alatt

ráss látszerészeti

- üzletemet megnyitottam. -

Tisztelettel:

:: Weinstock Fülöp ::

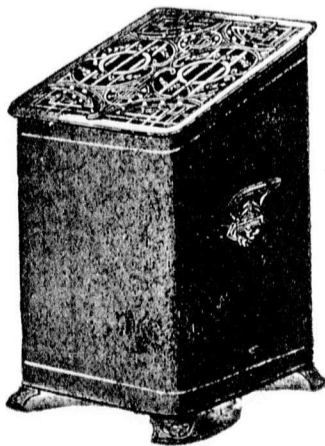
órás és látszerész,

Nagyvárad, Teleki-utca 10. sz. a.

Lévai Márton

sirkőraktára

Nagyvárad, Fő-utca 20.

== Kályha kiállítás ==

hosszanégő **METEOR** kályhákból, kályhatálcák, előtétek,
faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb
kivitelben. Valódi porosz fűtőszén

Telefon 390 sz.

Tarsoly és Risztó

különlegességű vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemű töltények raktára

